

Saksgang:

Beh.nr.	S.type	Behandles av	Utvalgssaksnr	Møtedato
1	Å PS	Fylkesutvalget	011/07	31.01.07

Framtidig regional inndeling - høring

Vedlegg:

- 1 Kortversjon av St.meld. nr. 12(2006 - 2007)
- 2 Kommunaldepartementets høringsbrev av 9/1-07

I denne sak foreslår fylkesrådmannen at fylkesutvalget iverksetter høring om regional inndeling slik det er beskrevet i Stortingsmelding nr. 12 og departementets brev av 9. januar d.å. Etter høring vil saken bli forelagt fylkestinget i møte 19 – 20. juni d.å. og endelig behandling vil skje i det nyvalgte fylkesting 29. november 2007.

Vedtak i Fylkesutvalget - 31.01.2007:

1. Fylkesutvalget inviterer kommuner og andre samarbeidspartnere til å avgi uttalelse om framtidig regional inndeling. Høringsfristen er 31. mai d.å.
2. Det sendes ut høringsbrev hvor fylkesrådmannens saksframlegg og øvrige dokumenter i denne sak vedlegges. I tillegg vedlegges KS's informasjons- og debattheft for kommunene i Buskerud.

Behandling i Fylkesutvalget - 31.01.2007:

På vegne av A, SV, KrF, Sp og V framsatte **Gotfred Rygh** (SV) slikt endringsforslag:

1. Fylkesutvalget inviterer kommuner og andre samarbeidspartnere til å avgi uttalelse om framtidig regional inndeling. Høringsfristen er 31. mai d.å.
2. Det sendes ut høringsbrev hvor fylkesrådmannens saksframlegg og øvrige dokumenter i denne sak vedlegges. I tillegg vedlegges KS's informasjons- og debattheft for kommunene i Buskerud.

Punkt 3 i fylkesrådmannens forslag utgår.

Avstemming:

Ryghs endringsforslag punkt 1 og 2 ble enstemmig vedtatt.

Ingen stemte på fylkesrådmannens forslag punkt 3.

Forslag til vedtak:

1.
Fylkesutvalget inviterer kommuner og andre samarbeidspartnere til å avgi uttalelse om framtidig regional inndeling. Høringsfristen er 31. mai d.å.
2.
Det sendes ut høringsbrev hvor fylkesrådmannens saksframlegg og øvrige dokumenter i denne sak vedlegges.
3.
Fylkesutvalgets foreløpige vurdering er som følger:
Med henvisning til de oppgaver som er skissert i stortingsmeldingen og de aktuelle inndelingsalternativer synes det mest hensiktsmessig at Buskerud fortsetter som eget fylke. Eventuelle grenseendringer for randsonerkommuner vurderes etter at høringsprosessen er gjennomført.
Fylket vil fortsatt delta aktivt i fylkesoverskridende samarbeidsorganer i samråd med våre kommuner.

Buskerud fylkeskommune, 220107
Matz Sandman
fylkesrådmann

Bakgrunn for saken

I St.meld. nr. 12 *Regionale fortrinn – regional framtid* presenterer regjeringen mål og oppgaver for de nye regionene. Meldingen tar også opp styringsutfordringer i Osloregionen, valgordningen regionalt og vurdering av alternative modeller for det regionale folkevalgte nivå. I meldingen får fylkeskommunene ansvar for å legge opp til gode prosesser regionalt i arbeidet med inndeling av regionene.

Om St.meld. nr. 12 *Regionale fortrinn – regional framtid*

Regjeringen ønsker at regionene skal være de sentrale regionale utviklingsaktørene, og legger følgende mål til grunn:

- Et forsterket folkestyre og demokrati på lokalt og regionalt nivå gjennom desentralisering av makt og myndighet og klar ansvarsfordeling mellom forvaltningsnivåene.
- En mer samordnet og effektiv offentlig forvaltning ved at ulike sektorer ses i sammenheng innenfor den enkelte region.
- Verdskaping og sysselsetting basert på lokale og regionale fortrinn og forutsetninger, som sikrer det framtidige grunnlaget for velferden i samfunnet.
- Effektiv ivaretagelse av nasjonale mål som for eksempel bærekraftig utvikling, likeverdig tjenestetilbud og rettssikkerhet for den enkelte.

Kap. 4. Det framtidige folkevalgte regionale nivået.

Alle oppgaver som fylkeskommunene i dag har ansvaret for, med et mulig unntak for tannhelsetjenesten, foreslås overført til det nye regionale nivået. I tillegg skisserer regjeringen følgende oppgaver:

- Styrking av den regionale planleggingen som virkemiddel.
- Overføring av ansvar for øvrige riksveier.
- Eierskapet til Innovasjon Norge deles mellom staten og regionene.
- Oppretting av regionale innovasjonsselskaper med hoveddelen av SIVAs innovasjonsaktiviteter.

SAK 17/07, vedlegg 1

- Oppretting av regionale forskningsfond.
- Grunnbevilgningene til de regionale forskningsinstituttene.
- Utvalg av fylkesmannens oppgaver på grunnopplæringsområdet.
- Ansvar for å forvalte alle spillemidler til kulturbygg,
- De fleste av fylkesmannens oppgaver på landbruks- og matområdet med unntak av klagebehandling, kontroll av tilskottsforvaltningen, innsigelse, lovlighetskontroll og enkelte saker med vedtaksmyndighet.
- De fleste av fylkesmannens oppgaver på miljøområdet, og som ikke er knyttet til tilsyn, klage, lovlighetskontroll og innsigelse, samt veiledning knyttet til dette.
- Oppgaver innen akvakulturforvaltningen.
- Ansvar for drift og finansiering av fagskoleutdanningen
- Eventuelt flere oppgaver på samferdsels- og kulturområdet dersom det blir få og store regioner.

Kap. 8. Alternative modeller for det folkevalgte regionale nivået. Stortingsmeldinga presenterer tre alternative modeller for oppgaver og inndeling i det nye regionnivået.

- En forsterket fylkesmodell med en regioninndeling som i hovedsak tilsvarer dagens fylkesinndeling. Ansvar for kjernen av nye oppgaver som er presentert i kap. 4.
- En mellommodell med et middels antall regioner. Ansvar for kjernen av nye oppgaver som er presentert i kap. 4 med mulig overføring av hoveddelen av Statens vegvesen.
- En regionmodell som i stor grad vil tilsvare en landsdelsinndeling. Ansvar for kjernen av nye oppgaver som er presentert i kap. 4, samt overføring av hovedansvaret for Statens vegvesen, kjøp av persontrafikk på jernbane for lokal og regionale ruter og flere oppgaver fra Norsk kulturråd.

Regjeringen anser det som lite hensiktsmessig å legge mellommodellen til grunn for den framtidige inndelingen av det regionale nivået. Både den forsterkede fylkesmodellen og regionmodellen vil kunne være aktuelle. I meldingen heter det bl.a. at: "Gitt en inndeling på folkevalgt nivå som gir få og store regioner ikke ulik dagens inndeling av statens vegvesen, vil hovedansvaret for statens vegvesen kunne overføres".

I tillegg må styringsutfordringene i Osloregionen vurderes og løses.

Kap. 9. Region- og kommuneinndelingen. Regjeringen legger prinsippet om frivillighet til grunn for inndeling og endringer i regioninndelingen. Videre foreslås det at vurderingene av regioninndelingen tar utgangspunkt i tre sentrale kriterier:

- Størrelse
- Funksjonalitet
- Identitet

Fylkeskommunene skal ha ansvaret for å legge opp til prosesser som sikrer god forankring hos relevante aktører; kommuner, nabofylker, regional statsforvaltning, næringsliv og frivillig sektor. Det inviteres til å fatte vedtak i to omganger; foreløpig vedtak innen 30. juni med endelig vedtak innen 1. desember 2007. Vedtaket skal begrunne preferanse for forsterket fylkesmodell eller regionmodell samt forslag til egen inndeling innenfor foretrukket modell og annen modell.

Regjeringen tar sikte på å legge forslag til inndeling fram for Stortinget våren 2008.

Kap 11. Prosessen framover og økonomiske og administrative konsekvenser. Avhengig av hvilken modell som blir valgt vil reformen få både administrative og økonomiske konsekvenser. I første omgang er det snakk om budsjettmessige endringer, overføring av personer/oppretting av stillinger samt justeringer av lovverket. På sikt er det meningen at de nye regionene skal bidra til samordningsgevinster og en styrking av det lokale og regionale nivået.

Stortinget vil ventelig behandle meldingen ved påsketider.

FYLKESRÅDMANNENS VURDERINGER

Om oppgavene

Det synes å være bred enighet om at de oppgaver som skisseres i tillegg til de nåværende, er av begrenset omfang. Det kan derfor synes ambisiøst å kalle dette en reform.

Spesielt er substansen i de oppgaver som skal overføres fra fylkesmannen uklar.

I en landsdelsmodell bebudes at hovedansvaret for Statens Vegvesen kan overføres, men stamveger skal fortsatt være statlige.

Om regionbegrepet

Regionbegrepet brukes i mange og forskjellige sammenhenger. Ofte benyttes region om ulike samarbeidstiltak og strategiske allianser mellom kommuner og mellom fylker og kommuner. Likeledes benyttes regionbegrepet om ulike statlige inndelinger knyttet til tjenesteproduksjon o.a.

Det er derfor viktig å presisere at regionbegrepet i denne hørings sak er knyttet til eventuelle endringer i landets fylkesinndeling.

Om inndelingsalternativer

Det framgår av stortingsmeldingen at regjeringen anser to hovedmodeller som aktuelle. Den ene er en såkalt forsterket fylkesmodell i hovedsak knyttet til nåværende fylker, og den andre en landsdelsmodell som i meldingen har dagens organisering av Statens Vegvesen som en viktig referanse.

Fylkesrådmannen gir nedenfor en kort omtale og vurdering av forskjellige regionalalternativer.

”Region Sør”

Dersom Buskerud skal være del av en region som omfatter den veiregion vi er en del av, vil dette bety en sammenslutning av Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud. Geografisk blir dette en region fra Flekkefjord til Hemsedal. Fylkesrådmannen kan ikke se at en slik sammenslutning har noe identitetsmessig fellesskap. En politisk region må ha et sterkere grunnlag enn at vi ligger langs samme vegstrekning. Etter fylkesrådmannens oppfatning er dette en uaktuell sammenslutning.

BTV

Buskerud har sammen med Vestfold og Telemark vært del av en forsøksregion. Som kjent har Vestfold besluttet at de ikke ønsker å forlenge forsøket som utløper inneværende år. Slik rådmannen leser stortingsmeldingen kan BTV neppe sies å tilfredsstille de føringer som regjeringen legger for en alternativ regioninndeling. Under enhver omstendighet kan ikke fylkesrådmannen se at en slik sammenslutning vil bli tilført vesentlige nye oppgaver i forhold til en fylkesmodell. Omtalen av problemene med å dele opp statens vegvesen er så påtagelig, at dette synes lite realistisk.

Fylkesrådmannen har videre registrert at det blant kommunene i Buskerud har vært klare reservasjoner mot en sammenslutning av de tre fylker.

Med henvisning til dette vil fylkesrådmannen tilrå at Buskerud ikke går videre med BTV-alternativet.

”Region Øst”

Dersom man tar utgangspunkt i veiregionen vil dette innebære en sammenslutning av Østfold, Akershus, Oslo, Hedmark og Oppland. Uttalelser fra berørte fylker tyder ikke på at dette er særlig sannsynlig.

Hovedstadsregionen

Regjeringen arbeider med en egen hovedstadsmelding, men allerede i Stortingsmelding nr. 12 er de ulike inndelingsalternativer skissert. Regionmodellen innebærer en sammenslutning av Oslo og Akershus, men

SAK 17/07, vedlegg 1

kan også omfatte andre fylkeskommuner (Oslo-regionen). Som alternativ skisseres bl.a. et indirekte valgt særorgan som særlig skal ivareta styringsutfordringene innen areal og transport. Fylkesrådmannen konstaterer at så vel posisjon som opposisjon i Oslo gir uttrykk for at en sammenslutning med andre fylkeskommuner ikke er aktuell. Dersom modellen med et indirekte valgt særorgan blir valgt, kan dette etableres uten endringer i fylkesgrensene. Enkelte har lansert tanken om en sammenslutning av fylker i hovedstadsområdet uten Oslo. Etter fylkesrådmannens oppfatning vil dette være en lite tjenlig konstruksjon, fordi en region som skal bidra til å løse styringsutfordringer i hovedstadsregionen uten at hovedstaden er med, virker meget kunstig.

Andre sammenslutningsalternativer

Stortingsmeldingen åpner for at også innenfor den forsterkede fylkesmodell kan enkelte fylker slutes sammen. Det antas at dette refererer seg til fylker som har arbeidet med disse spørsmål lenge, som Agder og Hedmark-Oppland. Fylkesrådmannen kan ikke se at dette er særlig aktuelt for Buskerud. Sammenslutninger må over tid forberedes og forankres i et tett organisert samarbeid. Situasjonen er her at Oppland har hatt sin interesse knyttet til innlandet, Buskerud-Telemark er ingen naturlig enhet, Vestfold har markert sin holdning i forhold til BTV, og Akershus sin primære interesse har vært knyttet til Oslo. Ingen av disse alternativene vil heller tilføre nye oppgaver til det regionale nivå.

Landsdelsregioner i andre deler av landet

Slik regjeringen har skissert landsdelsmodellen synes det lite aktuelt å gjennomføre modellen bare i deler av landet. På det nåværende tidspunkt foreligger det selvsagt ikke formelle vedtak, men det er kjent at fylker som Møre og Romsdal og Finnmark allerede har sagt nei til landsdelsmodellen. Sammenholder man dette med prosessen som pågår i andre fylker, synes det usannsynlig at landsdelsmodellen vil bli etablert som en landsomfattende ordning når frivillighet legges til grunn.

Randsonekommuner

Kommunesamarbeidet i Buskerud er preget av grenseoverskridende samarbeidsorganer. Kongsbergregionen har med kommuner i Telemark, Jevnaker i Oppland er med i Ringeriksregionen, Sande og Svelvik i Vestfold er med i Drammensregionen. Ringerike og Drammensregionen samarbeider med Bærum og Asker i Vestregionen. Høringsrunden vil vise om noen av disse kommuner ønsker å skifte fylkestilhørighet.

Røyken kommune har tidligere gitt uttrykk for ønske om å flytte over til Akershus. Fylkesrådmannen antar at dette må ses i sammenheng med Hurum kommunes ønske, da det vil være lite tjenlig å dele denne halvøya mellom to fylker.

Endring av fylkestilhørighet vil uansett kreve særskilt utredning og prosess i samsvar med inndelingsloven.

Om enhetsfylket

Som kjent pågår forsøk med enhetsfylke. Enhetsfylke betyr at fylkeskommunens og fylkesmannens administrasjon slås sammen (Møre og Romsdal) eller samordnes (Hedmark). I Stortingsmeldingen sier regjeringen at den under visse vilkår vil åpne for at også andre fylker kan være aktuelle for denne modell. Enhetsfylket aktualiseres av regjeringens beskrivelse av framtidig regional miljøforvaltning og landbruksforvaltning. Selv om oppgavefordelingen er uklar, åpner den for at vi kan få to miljøforvaltninger og to landbruksforvaltninger i fylkene. Slike doble funksjoner på fylkesnivå er lite tjenlig for kommunene, næringslivet og kompetanseutviklingen. Enhetsfylke kan være et svar på denne utfordring. Fylkesrådmannen konstaterer imidlertid at det i vårt fylke hittil ikke har vært uttrykt ønske om denne modell verken fra politisk nivå eller fra fylkesmannens side.

Om valgkretser

Uansett løsning når det gjelder regional inndeling synes det klart at fylkene fortsatt blir valgkretser. Det vises til omtale i meldingen. I grunnloven er fylkene ikke lenger navngitt, men det heter at landet skal

SAK 17/07, vedlegg 1

bestå av 19 valgkretser. Grunnlovsendring er som kjent en tidkrevende prosess og krever dessuten 2/3 flertall.

Om økonomi

Det vises til omtalen i stortingsmeldingen foran. Fylkesrådmannen finner grunn til å minne om en særskilt utfordring. Slik meldingen beskriver det framtidige regionale nivå, vil det fortsatt være de nåværende oppgaver, særlig videregående opplæring, som vil kreve den vesentlige del av de økonomiske ressurser som stilles til rådighet. Våre verdier innen kraftproduksjon er av vesentlig betydning for å løse disse oppgaver.

Om KS og prosessen

KS-styret i Buskerud vurderer å sende ut et debatthefte knyttet til inndelingsprosessen. Dette vil styret i tilfelle selv stå ansvarlig for.

KONKLUSJON

Fylkesrådmannen tilrår at fylkesutvalget igangsetter høring om inndelingsalternativer, slik det er beskrevet av regjeringen. Det tilrås videre at fylkesutvalget gir en foreløpig vurdering som høringsinstansene kan forholde seg til.

Etter fylkesrådmannens oppfatning gir ikke stortingsmeldingen grunnlag for andre realistiske alternativer enn at Buskerud fortsetter som eget fylke. I tett samhandling med våre kommuner og andre partnere og i fylkesoverskridende samarbeid vil vi ha gode forutsetninger for å utløse fylkets muligheter og løse dets utfordringer.

Dersom randsonerommuner ønsker endret fylkestilhørighet, må dette vurderes etter at høringen er gjennomført.

Uttykte vedlegg:

I St melding nr 12 (2006 - 2007) Regionale fortrinn - regional framtid - om prosessen for å avklare den regionale Kommunal- og regionaldepartementet

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Statsråden

Fylkeskommunene

Deres ref

Vår ref
06/2918-1 SOP

Dato 09 JAN 2007

St.meld. nr. 12 (2006-2007) Regionale fortrinn - regional framtid
Om prosessen for å avklare den regionale inndelingen

Kommunal- og regionaldepartementet la 8. desember 2006 fram St.meld. nr. 12 (2006-2007) *Regionale fortrinn – regional framtid*, hvor oppgaveporteføljen til de nye regionene presenteres. Det presenteres også tre alternative modeller for inndeling av nye regioner, sammen med kriterier som bør ligge til grunn for vurdering av nye regioner.

Som kjent skal reformen iverksettes fra 1.1.2010. Regjeringen skal legge fram et forslag til regional inndeling for Stortinget våren 2008, bl.a. basert på de vurderinger som gjøres lokalt og regionalt. Dette stramme tidsløpet gjør det nødvendig at fylkeskommunene starter prosessen med å vurdere inndeling før Stortinget har fått behandlet St.meld. nr. 12 (2006-2007).

Mål for reformen

Regjeringen ønsker at regionene skal være de sentrale regionale utviklingsaktørene, og legger følgende mål til grunn for forvaltningsreformen:

- Et forsterket folkestyre og demokrati på lokalt og regionalt nivå gjennom desentralisering av makt og myndighet og klar ansvarsdeling mellom forvaltningsnivåene.
- En mer samordnet og effektiv offentlig forvaltning ved at ulike sektorer ses i sammenheng innenfor den enkelte region.
- Verdiskaping og sysselsetting basert på lokale og regionale fortrinn og forutsetninger, som sikrer det framtidige grunnlaget for velferden i samfunnet.

- Effektiv ivaretagelse av nasjonale mål som for eksempel bærekraftig utvikling, likeverdige tjenestetilbud og rettssikkerhet for den enkelte.

Forvaltningsreformen bygger på en forutsetning om at kommunesammenslutninger fortsatt skal være frivillige. Det er et utgangspunkt at vi fortsatt skal ha en finmasket kommunestruktur, og kommunene beholder sin brede og allsidige oppgaveportefølje. Videre er det en forutsetning at reformen ikke skal føre til sentralisering innad i regionene. Regjeringen legger i utgangspunktet generalistkommunesystemet til grunn for organiseringen av kommunesektoren.

Oppgaveportefølje

Alle oppgaver fylkeskommunene har ansvar for i dag, foreslås overført til det nye folkevalgte regionale nivået. Et mulig unntak er tannhelsetjenesten som skal vurderes i en egen stortingsmelding som skal legges fram våren 2007.

Et sentralt grep i forvaltningsreformen er å styrke den regionale planleggingen som virkemiddel. Regionene pålegges å lage en regional planstrategi som skal godkjennes av Kongen. Regionene gis videre, med noen særlige unntak, myndighet til å vedta bestemmelser som i en tidsavgrenset periode båndlegger arealbruken.

Innenfor samferdsel omklassifiseres øvrige riksveger til regionveger eller stamveger. I vurderingen må vegenes interregionale funksjoner tillegges vekt, men de øvrige riksvegene skal i det alt vesentligste overføres til regionene.

Eierskapet til Innovasjon Norge foreslås delt mellom staten og regionene, med staten som majoritetseier. Videre foreslås det opprettet regionale innovasjonsselskaper med hoveddelen av SIVAs innovasjonsaktiviteter. Regionene kan delta som eiere i innovasjonsselskapene sammen med SIVA og eventuelt andre aktører.

Det foreslås opprettet regionale forskningsfond som skal komme som tillegg til de nasjonale FoU-virkemidlene. Ansvar for grunnbevilgningene til de regionale forskningsinstituttene foreslås overført til regionene. Videre er et utvalg av fylkesmannens oppgaver på grunnopplæringsområdet foreslått overført til de nye regionene, i tillegg til ansvaret for drift og finansiering av fagskoleutdanningen.

Regionene foreslås å få ansvar for å forvalte alle spillemidler til kulturbygg, oppnevning av styreleder og noen styremedlemmer til regionale kulturinstitusjoner, og turnelegging av skolekonserter.

Det foreslås at de fleste av fylkesmannens oppgaver på landbruks- og matområdet med unntak av klagebehandling, kontroll med tilskuddsforvaltningen, innsigelse, lovlighetskontroll og enkelte saker med vedtaksmyndighet i utgangspunktet skal overføres til regionene. Dette må imidlertid vurderes nøye i hvert enkelt tilfelle, og det

endre forutsetningene for innbyggernes identitet, og det antas at næringsliv og frivillig sektor til en viss grad vil måtte endre organisering og innretning av kontakten med det regionale nivået. Modellen innebærer også en omstrukturering av valgkretsene til stortingsvalg, noe som ikke kreves i de to andre modellene.

I en regionmodell vil regionene i stor grad tilsvare en landsdelsinndeling. Inndelingsendringer vil berøre alle dagens fylker, som enten vil bli slått sammen med ett eller flere nabofylker, eller delt mellom to eller flere regioner. Regionene vil kunne få ansvar for kjernen av nye oppgaver som er nevnt. På samferdselsfeltet kan det overføres ytterligere oppgaver, ved at omklassifisering av øvrige riksveger til regionveger kan følges av overføring av hovedansvaret for Statens vegvesen. I denne modellen kan det også være aktuelt å vurdere overføring av kjøp av persontrafikk på jernbane for lokale og regionale ruter, og en bør kunne vurdere om flere oppgaver som Norsk kulturråd har i dag kan delegeres til institusjoner og/eller overføres til regionalt nivå. Regionmodellen legger til rette for samling, etablering og utnyttelse av betydelige ressurser og miljøer for regional utvikling, og regionene vil kunne framstå som tunge utviklingsaktører med betydelig slagkraft. Forholdene vil kunne ligge til rette for etablering av tunge kompetansemiljøer innenfor areal- og transportplanlegging på regionalt nivå. Inndelingsendringene kan innebære at næringsliv og frivillige organisasjoner må vurdere om ny regioninndeling skaper behov for å endre egen organisering. Regionmodellen gir også utfordringer mht til å skape tette koblinger mellom region og lokalsamfunn. Dersom landet deles inn i regioner tilnærmet lik en landsdelsinndeling, vil det være naturlig å ta utgangspunkt i at dagens fylker utgjør valgkretser til regiontingsvalget, eventuelt med mindre justeringer dersom ett eller flere av dagens fylker deles mellom to eller flere regioner.

For en nærmere beskrivelse av modellene vises det til kapittel 8 i meldingen. Regjeringen anser det som lite hensiktsmessig å legge mellommodellen til grunn for den framtidige inndelingen av det regionale nivået.

Både den forsterkede fylkesmodellen og regionmodellen vil kunne være aktuelle ved gjennomføring av forvaltningsreformen. Modellene bærer med seg ulike egenskaper og konsekvenser. Oppgaveporteføljen må veies opp mot konsekvensene av omstillinger. Regjeringens foreløpige vurdering er at det kan overføres betydelige oppgaver uten store geografiske endringer. Regjeringens endelige anbefaling vil bli lagt fram for Stortinget våren 2008 etter at det er gjennomført en bred prosess der blant annet fylkeskommunene selv, i samarbeid med kommunene, skal vurdere valg av modell og regional inndeling.

Osloregionen

I stortingsmeldingen foretas det en gjennomgang av styringsutfordringene i hovedstadsregionen og det presenteres fire alternative styringsmodeller som kan være aktuelle forvaltningsløsninger for regionen. Dagens organisering legger ikke godt nok

til rette for å løse grenseoverskridende offentlige oppgaver i samsvar med viktige samfunnsmessige mål, nasjonalt og regionalt. Styringsutfordringene gjør seg særlig gjeldende innen regionale areal- og transportoppgaver.

Regionmodell, etablering av et direkte folkevalgt organ i Osloregionen med selvstendig beslutningsmyndighet for regionale oppgaver og direkte beskatningsrett. Modellen innebærer en sammenslutning av Oslo og Akershus, men kan også omfatte andre fylkeskommuner.

Modifisert regionmodell, hvor Oslo kommune beholder ansvaret for barnevern og de fylkeskommunale oppgavene som ikke er grenseoverskridende. Regionale areal- og transportoppgaver overføres til den nye regionen som har et større geografisk nedslagsfelt.

Det etableres et *indirekte valgt særorgan* for Osloregionen, med selvstendig beslutningsmyndighet for utvalgte regionale oppgaver som areal og transport. Særorganet vil være en selvstendig juridisk enhet.

Den siste modellen er at utfordringene løses ved hjelp av *pålagt regionalt plansamarbeid* med hjemmel i plan- og bygningsloven, som innebærer at staten pålegger aktørene i regionen å samarbeide om regional plan.

De fire modellene inneholder mekanismer som i varierende grad bedrer mulighetene til å håndtere de aktuelle styringsutfordringene i regionen. Det er store forskjeller i modellenes egenskaper, særlig knyttet til demokratisk forankring og styring, effektivitet og oversiktighet i forvaltningen. Aktørene i Osloregionen står fritt til å diskutere også andre styringsmodeller enn de som presenteres i meldingen.

Kriterier for regioninndeling

I vurderingene av regioninndelingen bør det tas utgangspunkt i tre kriterier – størrelse, funksjonalitet og identitet. Utgangspunktet for hvilke kriterier som regiondelingen skal vurderes opp mot, er målene som forvaltningsreformen skal bidra til å realisere.

Størrelse til regionene, målt både i antall innbyggere og i areal, er et utgangspunkt når man skal vurdere en ny regioninndeling. Den geografiske utstrekningen må også ses i sammenheng med vurderingen av funksjonalitet. De nye regionene skal bidra til en bedre og forsterket regional utvikling rundt i landet. Den enkelte region skal være bærekraftig, samtidig som den ikke skal bli så stor at koblingen til kommunenivået blir vanskeliggjort. Når størrelse vurderes, vil det være viktig både å vurdere minimums- og maksimumsstørrelser, og variasjoner i størrelse mellom regionene. Det vil ikke være hensiktsmessig å tallfeste idealstørrelser eller minimums- og maksimumsstørrelser. Det er imidlertid viktig at størrelse inngår i vurderingene i og av den enkelte region, da

det ligger størrelsesbetraktninger til grunn for vurderingen av hvilke oppgaver som kan overføres til det regionale nivået.

Den enkelte region skal utgjøre en helhet der både tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling har gode kår. Regioner må bygges rundt flere byer og tettsteder med omland på en måte som gjør at de utfyller hverandre for å få velfungerende arbeidsmarkeds-, bo- og serviceregioner. Det bør tas utgangspunkt i etablerte samarbeidsområder for kommuner, fylkeskommuner, næringsliv og andre aktører. Regiongrensene bør ikke dele opp sammenhengende samarbeidsområder, samtidig som regionene bør inneholde flere samarbeidsområder for å motvirke sentralisering innad i regionen. En region sammensatt av nettverk av flere funksjonelle samarbeidsområder vil kunne dra nytte av ulike regionale fortrinn, samtidig som regionen som helhet kan gjøre seg mindre utsatt for konjunktursvingninger. Det bør også vektlegges at funksjonalitet ikke er en statisk størrelse. Ny infrastruktur reduserer avstandshindre og reisetid, og vil fortsette å gjøre det.

Ved vurdering av ny regioninndeling må det tas hensyn til identitet, selv om oppgavene i stor grad vil være utviklingsorienterte og kontakten mellom innbyggerne og regionen i stor grad blir indirekte. Undersøkelser viser at folks tilknytning til fylket kommer etter nasjonen, bydelen/byen/bygda, kommunen og landsdelen de bor i. Identitet er en størrelse som kan skapes gjennom praksis over tid, og selve inndelingsprosessene kan bidra til å skape en fellesskapsfølelse gjennom institusjonaliseringsprosesser. Den relativt lave tilknytningen folk føler til fylket, kan tilsa at fylkesidentiteten ikke er en etablert størrelse på samme måte som for eksempel bygda eller landsdelen.

Når kriteriene skal vurderes opp mot hverandre, må det tas hensyn til at ingen av kriteriene er statiske. Det må legges vekt på trender i demografi, næring og samfunnet for øvrig for å legge til rette for en varig regioninndeling. Oppgaveporteføljen vil være avgjørende, spesielt for vurderingen av størrelse og funksjonalitet. Det bør tilstrebes at geografisk naturlig sammenhengende områder ikke blir delt på en slik måte at den regionale samordningen blir dårlig og at man mister mulige samordningsgevinster. Når nye regioner skal deles inn, vil det i de fleste tilfeller være enkeltkommuner som kan være knyttet til flere regioner, og vurdering av funksjonalitet og identitet vil være sentrale kriterier for å avgjøre plasseringen av disse.

Prosess

Fylkeskommunene får nå ansvar for å legge opp til prosesser som sikrer god forankring hos alle relevante aktører – kommuner, nabofylker, regional statsforvaltning, næringsliv og frivillig sektor, slik at prosessene får en legitimitet som er viktig for gjennomføringen av reformen. Prosessene bør igangsettes snarest, slik at øvrige lokale og regionale aktører også får tid til å gjennomføre en god prosess. Regjeringen legger spesielt vekt på at kommunene involveres og får tid til å ta stilling til inndeling og

eventuelt egen tilhørighet. Kommunene vil i eget brev bli oppfordret til å sende sine synspunkter til både fylkeskommunen og staten.

Fylkeskommunene inviteres til å fatte vedtak om forslag til inndeling i to omganger – et foreløpig vedtak innen 30. juni 2007, og et endelig vedtak innen 1. desember 2007.

Regjeringen ønsker at det skal fattes vedtak når det gjelder:

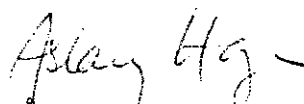
1. Prinsipielt begrunnet preferanse for forsterket fylkesmodell eller regionmodell.
2. Forslag til egen inndeling innenfor a) fylkets foretrukne modell, og b) den øvrige modellen.

Vedtaket til fylkestinget som velges i 2007 skal basere seg på saksforberedelsene til det foregående fylkestinget. Det presiseres at det ikke forutsettes at de nye regiongrensene må falle sammen med tidligere fylkesgrenser. Fylker kan med andre ord både slås sammen med andre og deles.

Regjeringen skal, blant annet på bakgrunn av de prosesser som skal gjennomføres på regionalt og lokalt nivå, våren 2008 legge fram et forslag for Stortinget om den framtidige inndelingen. Dersom man lokalt ikke kommer fram til enighet om inndelingen, eller enigheten ikke oppleves som funksjonell, vil regjeringen legge fram forslag som med utgangspunkt i de aktuelle modeller og kriteriene for regioninndeling gir en inndeling som er mest mulig hensiktsmessig i forhold til oppgavefordeling og regionale preferanser. Det endelige vedtaket om regioninndelingen vil bli fattet av Stortinget. Reformen skal gjennomføres fra 1. januar 2010.

Kommunal- og regionaldepartementet ser på KS som en sentral aktør i prosessen, og ser det som ønskelig at KS bidrar til å legge til rette for at prosessen med avklaring av regioninndelingen gjennomføres på en god måte i samarbeid med fylkeskommunene.

Med hilsen

Aslaug Haga

Kopi til:

KS (Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon)